

הדלקת נרות 16:24
צאת השבת 17:36
ר"ת 18:09

שיר ליום השבת

הקב"ה ממנה את משה רבנו לגאול את ישראל, שולח אותו אל פרעה ומנחה אותו מה לדבר. אך משה רבנו מסתייג "לא איש דברים אנוכי... כבוד פה וכבוד לשון אנוכי". והקב"ה מצמיד לו את אהרן אחיו, שיהיה לו לפה ויאמר לפרעה את אשר יורה לו משה לאמר.

זהירות יתרה נדרשת כדי שלא לפגוע במי שלשונו כבדה, יש לתת את הדעת איך לחסוך ממנו בוושה וחוסר נעימות.

רבי חיים עוזר גרוזד'נסקי זצ"ל היה מגדולי הפוסקים בליטא, בתקופה שקודם השואה עמד בראש הקהילה ומרוב גאונו יכול היה לענות על ב' תשובות בשני נושאים שונים בו זמנית בכתב. אחת ביד ימין והשנה ביד שמאל. ובאותו זמן יכל היה גם לענות תשובה בפה למדבר עימו, אך עם כל גדלותו ידע לרדת לעם.

פעם כשהלך ברחוב יחד עם כמה מתלמידיו, ניגש אליהם יהודי: "סליחה, אולי כבודו יודע איך מגיעים לרחוב פלוני?" והרב ענה "אראה לך", וזאת למרות שהרחוב המבוקש היה בקצה העיר וכיוון ההליכה של הרב היה שונה.

נטלו רבן של כל בני הישיבות והלך עימו כברת דרך שארכה כמחצית השעה עד שהגיעו אל המקום המדובר, ואז הראה לו את הכתובת המדויקת.

שאלו התלמידים את רבם "מדוע הרב הקדיש לו כל כך הרבה זמן? וכי אי אפשר היה להראות לו את הכוון הכללי, ואם עדין לא ימצא את המקום, ישאל בדרכו אדם נוסף. מדוע צריך היה ללכת אתו על לכתובת המדויקת?"

השיב להם רבי חיים עוזר: "וכי לא הבחנתם שהיהודי הזה מגמגם? אם נאלץ היה לפנות לאנשים נוספים כדי למצוא את הכתובת, היתה נגרמת לו בושה גדולה.

שווה היתה הדרך שהלכנו עמו, כדי למנוע בושה מיהודי!"

ופעם, בעת שמסר שיחה לתלמידיו, אמר להם שיש תוספות אחד במסכת יבמות דף נ'.

אחד מגאוני התלמידים קם ואמר "סליחה כבוד הרב, התוספות הזה נמצא בדף נ"א".

"לא, זה בדף נ", ענה הרב והמשיך את השיעור.

אך הבחור התעקש על דבריו ותוך כדי ויכוח קם לעבר הספרייה לפתוח את הגמרא ולהוכיח את צדקתו לעיני כל התלמידים.

הרב קם ועצר את הבחור "וכי קל בעיניך לבייש יהודי?! חיוך של ניצחון עלה על שפתי התלמיד.

מיד בהגיעו לישיבה, פתח לעיני חבריו את הגמרא להוכיח את נצחונו --

לתדהמתו גילה שאכן הרב צדק, זה היה אמנם בדף נ' ולא בדף נ"א...

אז הבין התלמיד, שהרב התכוון למנוע בושה ממנו, משום שלא קל לבייש יהודי.

(לחזות בנועם ה')

מאורה של הפרשה

"ולא יכלה עוד הצפינו... ותיקח לו תיבת גומא... ותשם בה את הילד ותשם בסוף"

יוכבד עשתה דבר חכמה ותחבולה גדולה. היא ידעה שהחוזים בכוכבים אמרו לפרעה "הים נולד מושיעין של ישראל וסופו שילקה במים". באותו יום גזרו גם על המצרים לזרוק ליאור את בניהם שנולדו. אך הם "צופים ואינם יודעים מה צופים", הם לא ראו שמשה ילקה במי מריבה. כדי להטעותם הניחה יוכבד את משה ביאור בין קני הסוף, וכיון שראו החוזים בכוכבים שהוא נמצא במים, אמרו לפרעה שמושיעין של ישראל לקה, ובטלה הגזירה. כך גדל משה בבית פרעה ללא חשש.

בבית השוחט **רבי שבתאי מקראקא** היתה משרתת גויה. מידי שבוע היתה מביאה את משכורתה לבעלה, שהיה מכלה אותו על יו"ש ושותה לשכרה. בשכרותו הוא היה מכה אותה ומגדף אותה על שהיא עובדת אצל יהודים.

מאידך, ראתה המשרתת את חייהם הנאצלים של היהודים. איך נראית שבת ואיך מכבדים הם את האישה. נקעה נפשה מחיי הביזיון והשיפלות והחליטה להתגייר.

במשך שבועות רבים הפצירה בדמעות לפני רבי שבתאי שגיירה. כיון שהכיר את מידותיה ונועם הליכותיה וכי רצונה אמת - נענה לבקשתה. הוא לא יכול היה לגיירה כי עונשו של המתגייר היה מוות, ולכן שלח אותה לפראג אל רבו **המהר"ל**.

המהר"ל קיבל מידה את מכתב ההמלצה של השוחט הידוע מקראקא, וגיירה. לאחר זמן היא נישאה ליהודי נכבד והקימה בית לתפארת.

יום אחד בעומדה בחנות ראתה את בעלה לשעבר עובר ברחוב, מחפש משהו. היא לא ידעה מנין נודע לו שהיא בפראג, אך הבינה מיד את מי הוא מחפש...

יצאה במהירות ורצה לביתו של המהר"ל. בחכמתו יעץ לה רבינו שתלך לביתה ויספרו לשכנותיה שהיא חולה. הוא ציווה שתשכב במיטתה, יכסוה בסדין לבן ויפזרו עליו עפר ועשבים מבית העלמין... למחרת שלח להודיעה שהיא יכולה לקום ממיטתה, אך הורה שתישאר בביתה עד שבעלה יעזוב את פראג.

הוא סיפר כי הבין שהגוי הגיע מקראקא עד לפראג הרחוקה לאחר שהתייעץ עם קוסם החוזה בכוכבים, והוא גילה לו שאשתו נמצאת בפראג, אולם אותו חוזה לא ידע היכן היא נמצאת בדיוק כי כאמור הם "צופים ואינם יודעים מה צופים", לכן אמר לו שייסע לחברו מכשף כמותו שגר בפראג, והוא כבר יורה לו היכן היא נמצאת.

כשהגיע הגוי למכשף בפראג וביקש את עזרתו, אמר לו "איחרת את המועד, אני רואה כי אשתך מתה ומכוסה בתכריכים ובעפר, וכבר עשבים צמחו עליה..."

את התחבולה הזו למד המהר"ל מיוכבד, שבחכמתה הטעתה את אצטגנני מצרים.

נקודה למחשבה

מעלת השמחה היא מעלה גדולה מאד, ועל ידה יכול האדם לזכות להרבה דברים טובים, עד שאמר הקב"ה למשה "והיה כי תלכון לא תלכו ריקם".

מה פרוש הדבר? ידוע ש"והיה" הוא לשון שמחה. אמר הקב"ה למשה: אם תלכו בשמחה, זה עצמו כבר "לא תלכון ריקם" כי על ידי השמחה תוכלו לזכות לדברים נפלאים.

(לחזות בנועם ה')

נא לשמור על קדושת הגיליון. אסור לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה.

הצלחה ברו"ה: מש' נדף. מש' צבי. מש' שמואל. **זווג הגון:** אורית יהודית, יעקב משה, יוסף והדס בני מרים דבורה פנינה **רפוי"ש:** הלל בן יעל אסנת. יוסף צבי בן מיכל. שרה שמחה בת עדי. תהילה בת יעל. מיכל בת מרים דבורה פנינה **לע"נ:** הגה"ר עובדיה יוסף זצ"ל. ששון בן מסעודה ז"ל. דניאל בן אסתר ז"ל. משה בן סניורה ז"ל. יהונתן בן אסתר ז"ל. פרץ פחרי בן סניורה ז"ל. סניורה בת מתוקה ז"ל. חתן בת מרים ז"ל. חלווה בת מרים ז"ל. מתוקה בת סלחה ז"ל.

בברכת שבת שלום!

עריכה: משפחת שמעיה

לע"נ אבינו הר"ר אילן סבב בן סניורה ז"ל

להקדשת העלון ולהשתתפות בהפצתו: 054-8403899

לדעת לשמוע!

בשיחה משותפת החובה הראשונה היא להאזין. לשמוע. הכל מכירים בערכו של דיבור. אך רבים מהם מעריכים את הדיבור עד כדי ש--- מדברים ומדברים, ומפסיקים לשמוע. התקשורת הנכונה מצמיחה את הנפש ומרוממת את המידות. שימו לב לשיח בין שני חברים.

ברוב השיחות אנו לא מאזינים לשני במטרה לרדת למשמעות דבריו, עומק כוונתו ורצונו. במקרה הטוב, אנו עושים טובה שממתינים בקוצר רוח עד שההוא יסיים לדבר, וכמי שאומר: נו, תסיים כבר... כל אחד עושה מאמצים שישמעו רק אותו!

ראובן רק פותח את הפה לדבר - ושמועון כבר בום בפנים - עונה לו. ואם תציר "תן לגמור לדבר", הוא יתנצל, יקשיב שניה, ושוב יכנס לדברך. "אדוני, תן לי לגמור משפט. תקשיב עד הסוף". שוב התנצלות, ואחרי שלוש משפטים - שוב הוא בפנים!

למה זה קורה? פשוט מאד. הוא חי עם התחושה שכאשר הוא מדבר יש מה לשמוע, אבל כאשר ידו מדבר - חבל על הזמן, אלו סתם שטויות... הקושי המרכזי בפגישות או בשיחה בין אב לילדיו, אם לילדיה וכדומה הוא השמיעה המלאה ליושב ממולך.

מי שמשלים את עצמו בתיקון שמיעתו, חוסך בעיות רבות בחייו וזוכה במעלה ששכרה בצידה.

מה עוד חשוב בשיחה?

מלבד האזנה, ראוי להעניק למדבר את התחושה כי אני מבין לליבו ומשתתף בחוויתו. המדבר והשומע חווים יחד את מה שעבר עליו. עיקרון זה נצרך במיוחד בין בני המשפחה.

אם חבר מדבר איתי ותוך כדי שיחה אני מסתכל שלש פעמים בשעון, הוא מתפוצץ. הוא משוכנע שאני ממתין לרגע שייסיים.

האמת? אני רוצה שהוא יסיים, הסתכלתי בשעון כיון שבשעה שמונה יש לי שיעור, ותוך כדי הקשבה לשיחה, לא שמתי לב לשעה המדויקת, ולכן הסתכלתי שוב ושוב.

אך החבר מתרגם זאת כך: הוא מחכה בכיליון עיניים שאסיים לדבר... בשיחה, המטרה היא לא השמיעה השטחית אלא זו הרגשית, העמוקה. לא פעם אדם מדבר איתכם, וחוזר על דבריו שנית ושלישית.

למה? וכי הוא חושב שלא הבנתם? הסיבה היא שיש לו תחושה שעדיין הוא לא העביר את התוכן כפי שרצה, עדיין לא שמעתם את העיקרון על קרבו וכרעיו.

זאת אומרת שחשוב לו מאד, לא רק שישמעו אותו אלא גם שיבינו את מה שאמר.

כמה טוב הוא ירגיש, אם לפני שתשיב על דבריו תאמר:

"רק דקה, אני רוצה לדעת שהבנתי אותך נכון. התכוונת לומר כך וכך?" והוא עונה בסיפוק: "כן".

יש לו תחושת רווחה: אה! הוא שמע אותי! הוא הבין!

זו הקשבה אמיתית ותקשורת טובה ונכונה.

אשתך פונה אליך, מדברת. רוצה לשפוך את ליבה בפני מישהו שישמע, שיבין, שיהיה מוכן לכאוב את כאבה, לשמוח בשמחתה, להתרגש עמה. לא די לה שאתה מהנהן בראשך, יהיה לה די רק כאשר היא משוכנעת שאתה מסוגל לשבת מולה ולבכות יחד איתה.

כמה פעמים ילד שואל את אביו: "אבא, למה אתה לא מקשיב לי?" "אני מקשיב! אני מקשיב!" ואתה ספון בעיתון...

"אבל אבא, אני מדבר אליך!"

"אני שומע כל מילה, אתה יכול להמשיך לדבר..."

מסכן הילד, מה הוא רוצה בסך הכל, חתיכת אבא, שאבא ישמע אותו. הוא מצפה להרגשה כי אבא אתו - מזדהה אתו. אך מה לעשות שאבא כעת מזדהה עם הבחירות עם הצונאמי ועם הדולרים...

ילד מצפה לחוש שאמא או אבא הם החברים הטובים ביותר שלו. האנשים שהכי מבינים לליבו. אבא הוא האדם שאני יכול לחוות עימו גם את הדברים הקשים שלי והוא יבין מה עובר עלי. אבא יועץ עצות טובות. ולא שיגידו לי: "מתוק, לא עכשיו, אין לי זמן. תבוא עוד שעה".

עוד שעה? עכשיו הוא נסער ומבקש לפרוק מטען שיושב לו על הלב. עוד שעה הוא לא צריך אותך...

כמה יפה היה העולם אם כך היינו מצליחים לשוחח, אם כך היינו מתאמצים להקשיב ולהבין האחד את השני!

שוטר תנועה ירא ד', פנה אל הרב יצחק זילברשטיין שליט"א בשאלה: ביום מן הימים קיבלתי דווח 'בהול', אודות רכב שנוסע בפראות, ומבצע עקיפות מסוכנות. היות והייתי קרוב לאזור בו נסע הנהג הפראי, קבלתי הוראה לדלוך אחריו ולעצור את נסיעתו המסוכנת.

נסעתי במהירות למקום, וכבר מרחוק הצלחתי להבחין במהירותו המופרזת של הרכב המסוכן. כשהתקרבת יותר, והייתי במרחק ראייה מהרכב, כמעט שהתעלפתי...

האיש שנהג באותה מכונית, היה לא אחר מאשר--- אבי מורי שיחיה! הוא זה שדוהר במהירות מופרזת ועובר על כל כללי הזהירות בדרכים. נכנסתי להתחבטות לא פשוטה - כיצד עלי לנהוג עתה?

האם אודיע בקשר שאיני מוצא את הרכב, ואמשיך למקום אחר; או שמא עלי להתעלם מהעובדה שמדובר באבי, ופשוט אלך ואעצור אותו, ואנהג בו ככל נהג אחר שמבצע עברות תנועה חמורות, בעקבות נהיגתו המסוכנת את הציבור?...

תשובתו של הרב זילברשטיין:

נפסק בשולחן ערוך "עבר אביו או אמו עברה שלוקים עליה, והיה הבן שליח לדיינים, לא יכה אותם. וכן אם נתחייבו הוריו נידוי, לא יאה שליח לנדותם. ולא ירדוף ולא יכה אותם בשליחות בית דין, אף על פי שראויים לכך ולא עשו תשובה".

ורבנו החיד"א הביא מהזהר הקדוש, רחל אמנו נענשה על שציערה ללבן אביה בכך שלקחה לו את התרפים. ולכן מתה, ולא זכתה לגדל את בנה בנימין. הרי לנו שגם שכוונתה היתה להפריש את אביה הרשע מעבודת כוכבים, בכל זאת מאחר וגרמה לו צער נענשה בחומרה.

לפיכך, היה מקום לומר שגם בשאלתנו, הבן צריך להימנע מלהעניש את אביו החוטא, ושוטר אחר ייסע לעצור את האב.

אולם למעשה נראה שהבן רשאי ואף צריך לעצור את אביו, משום שכאן האב מסכן כעת את הציבור בנסיעתו הפרועה, ונחשב כ'רודף'.

ולכן, יעצרנו הבן בהקדם, כשאין שוטר זמין אחר שיוכל לעשות זאת, כדי למנוע את הסכנה העלולה להיגרם בעקבות נסיעתו, וינהג באביו כבכל נהג אחר שמסכן בנהיגתו את הציבור וגם את עצמו!

ארגז הכלים | הרב יצחק פנגר

"איזה עשיר? - השמח בחלקו"

האדם, מטבעו, שואף לשלמות. הוא מחפש שלמות בכל דבר ועניין. קחו לדוגמא אדם, שקונה בית פרטי אשר שטחו 220 מטר רבוע, ויש בו שתי קומות, מרפסת גדולה וגינת חמד. הכל מושלם. אבל... כשהוא עורך בדיקה יסודית, הוא מגלה מרצפת אחת, שצבעה כהה מצבע שאר המרצפות. ד', כל האידיליה והשמחה נהרסו.

בתסכול גדול ובכעס הוא רודף אחרי הקבלן, שיחליף את המרצפת הזו. מה לדעתכם יקרה, אם הקבלן יאמר לו: "אי אפשר כבר להשיג מרצפות כאלה. מה אתה עושה מזה עניין? יש לך בבית 220 מטר רבוע, כלומר בערך 350 מרצפות, ורק אחת לא בדיוק באותו הצבע. נו, שטויות, מה כבר קרה?!"

האחוז האחד של חוסר שלמות יכול לשגע את הבן-אדם. אדם קנה חולצה לבנה, וגילה שבטעות נתפר בה כפתור אחד כתום. 99% מהחולצה לבן, ורק כפתור אחד כתום. אף אחד לא ירצה חולצה שכזו. גם מעצמנו אנו שואפים להפיק את המקסימום. כל אחד מרגיש - אני יכול לשפר את המצב שבו אני נמצא... אני יכול להשיג יותר, להגיע ליותר!

אם כן מה עוצר אותנו?

רבי נתן מאיר ווקספויגל זצ"ל, שכיחן כמשגיח בישיבת ליקווד, היה אומר: "יש לי קבלה מכל רבותי: מי שעובד ומשקיע, ולא נעצר כשיש קושי - מובטח לו שלבסוף יצליח!"

חשוב לשאוף, אבל בינתיים לא לשכוח גם להעריך את מה שיש!

אלמנה טריה היתה מגיעה מידי יום ביומו לבית הקברות, משתטחת על קבר בעלה ובוכה: "חיים, מה נשאר לי בחיים? לא רוצה לחיות. קח אותי איתך..." כך מידי יום, במשך שבועות ארוכים בבכיות גדולות ובזעקות.

שומר בית הקברות שישב בביתן שלו (בלשון העם: "פינת החי"), והיה עד לבכיות הרבות, כמעט ירד מדעתו. הוא החליט לעזור לה. מה עשה? הרים אבן גדולה, ובעת שהגברת מררה בכי הניח את האבן על קצה שמלתה. לאחר שסיימה לבכות והתחילה להתרומם, הרגישה שמשוה תופס אותה. מיד החלה לצעוק "חיים, לא! אל תיקח אותי! יש לי נכדים מתוקים, ילדים טובים שדואגים לי כל כך... החיים יפים. בבקשה, אל תיקח אותי!"

לפעמים אדם נהנה מרחמים עצמיים. מפעם לפעם נחמד להתמסכן...

לפעמים באמת יש סיבה אובייקטיבית להרגשת קושי ומועקה.

עם זאת, אם נתבונן באופן נכון, נגלה שיש לנו הרבה על מה להודות. ברור, עדיין לא הגענו למצב מושלם, אך המושלמות תלויה במידה רבה בנו.

תן קצת מקום

בוילנא נודעה לתהילה ישיבת "רמייילס", בראשה עמדו **הגאונים רבי מרדכי מלצר זצ"ל בעל 'תכלת מרדכי'**, ו**רבי אליעזר טייץ תלמיד הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל**. כשעזב רבי אליעזר טייץ את משרתו, היא הוצעה ל**רבי ישראל מסלנט זצ"ל** אבי תנועת המוסר. הוא שמח להזדמנות להרחיב מעגל השפעתו, שהרי זו היתה כל מטרתו. החל להרצות שיעוריו בישיבה, והם הפכו לאבן שואבת ללומדי העיר גאוני התורה. חש רבי ישראל שבעקיפין נפגע מכך מעמדו של רבי מרדכי מלצר, ראש הישיבה הוותיק, לא היסס, והתפטר ממשרתו!

ויתר על המעמד וההשפעה והמשכורת, ושב ללמוד בבית הכנסת שבחצר זריצא! ממי למד זאת? מהתורה, וממנחיל התורה.

כידוע, עוד לפני לידתו נועד משה רבנו להיות מושיען של ישראל, הנתונים בשעבוד קשה. הצטער בצער כל יחיד מהם כאילו היה זה צערו ואמר: "מי ייתן מותי תחתך!" נגלה אליו הקב"ה, וגילה לו שגם השכינה כביכול מצטערת בצערם של ישראל ותגאל כביכול עם גאולתם, והוא שנבחר להיות הגואל, "ואם אין אתה גואלם אין אחר גואלם". ובמקום לשמוח כל כך בגאולתם ולרוץ לגאלם, סרב! שבע ימים התעקש, עד שחרה בו אף ד'! ומדוע?

כי אהרן התנבא במצרים. וכשמשה רבינו יבוא, יאפיל עליו ויעמידו בצל! חשש: "עכשיו אכנס בתחומו של אחי, ויהא מצר בשביל כך". ולא הלך עד שהובטח "וראך, ושמח בלבו!"

בבחרותו למד **הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל** בישיבת דודו **הגאון רבי וולף איגר זצ"ל**. בהיותו בן שתיים-עשרה כבר השמיע שיעוריו בישיבה. הגביר **רבי איציק פרנס מליסא** ביקש לזכות בו עבור בתו, והגיע עם שני תלמידי חכמים מופלגים כדי לתהות על קנקנו. החלו לשוחח עמו בלימוד, ולא ענה להם. התאכזבו, וביקשו לשוב על עקבותיהם. השתאה דודו, ושאלו לפרש הדבר.

ענהו: "אילו הייתי עונה להם, חייב הייתי לומר לאחד שנעלמו ממנו דברי התוספות במקום פלוני ומהשני נשמטה גמרא מפורשת. אמרתי: 'מוטב שיתבטל השידוך, ולא אלבין פניהם'...". התפעל מצדקותו של הבחור, ואמר לו: "ניחא. אל תתפלפל איתם, אלא השמיעם מחדושיך". נעתר רבי עקיבא איגר, ושטח בפניהם אחת ממערכותיו הנודעות. התפעמו, והמליצו בכל פה על השידוך שקם ונהיה.

שב החותן לעירו, וסיפר על האוצר בו זכה. הזמין את החתן לביקור, וכל לומדי העיר התכוננו להקיפו בחבילות שאלות ולשמוע פלפוליו. הגיע, ושאלוהו, והוא כאילם לא יפתח פיו... השמיעו את חידושיהם, ואינו מגיב. כגודל הצפיות, גודל האכזבות.

הרינונים הגיעו לאזני החותן, שרמז לחתנו שישוב לישיבה. הפרת התנאים תגיע אליו. ענה שברצונו להישאר בליסא כל השבוע. תמה החותן, והבליג.

בסוף השבוע חזר החתן על כל לומדי העיר, הזכירם את קושיותיהם והפתיעם בקיאותו. מזה נשמט דיוק לשון הרמב"ם ומזה נתעלמה סוגיא ערוכה. הינם בעומק עיונו, חילק בין הנושאים והכביר ראיות, הפרך פלפולי סרק והרחיב בחידושים נכונים. וכולם הודו והמליכו: זכה רבי איציק פרנס ביהלום שבכתר!

התמרמר החותן: "אם כך גדול חילך לאוריתא, למה גרמת לי עוגמת נפש כה רבה! למה כבשת מעיינך, גן נעול ומעין חתום!"

ענה, שכאשר הגיע לליסא מצא ששוהה כאן חתן נוסף וחותרו מתפאר בו. ובאמת כלי מפואר הוא, והכל מתפלפלים עמו ומתפעלים ממנו וחותרו רווה ממנו רוב נחת. ושיער, שאם יגלה כוחו ועוצם גאונותו יאפיל על אותו חתן - ובלם עצמו.

הפיל עצמו לתוך כבשן האש של לגלוגו וביטול, ולא פגע במעמדו של אותו חתן!

כך נהג גם רבי ישראל מסלנט זצ"ל, ונחנו מה! כמה מבליטים אנו מעמדנו תוך הדיפת הזולת לצד, אם לא לתהום! בחוג החברה, ובחוג המשפחה!

דודו המלך אומר: "תשב באחך תדבר, בבן אמך תתן דופי". ופרש רש"י: דבר גנאי, לדחותו. לשון "יהדפנו". ועל כך אנו מתוודים "דיברנו דופי", דיבורים שנועדו להדוף את הזולת ממעמדו בחברה, בעבודה או במשפחה.

משה רבנו מוכן היה לוותר משום כך על הגאולה. ואנו נדרשים, בסך הכל, לא לדחוף את עצמנו קדימה. לא להאפיל על הזולת! לתת לו את המקום המגיע לו, ובכבוד!

הגאון רבי אברהם פטאל זצ"ל, נולד לפני כמאה שנה בעיר חלאב שבסוריה, מילדותו הקדישוהו הוריו לתורה והוא עשה חייל בלימודיו. בשנת תרצ"ו עלה ארצה והשתקע בשכונת נחלאות בירושלים. הוא פנה מיד להמשיך בחינוך הנוצר בו השקיע את כל מרצו עוד בחו"ל, וכינס את ילדי השכנים ללימודים בתלמוד התורה אותו ניהל, מלבד שיעורי התורה אותם השמיע בבתי כנסת שונים בירושלים. גם בשבתות היה דורש ברבים, ובלכתו לאותן דרשות אירע המעשה הבא.

בסמוך לבית הכנסת גר יהודי חילוני "להכעיס", שהיה עומד ומעשן בשבת קודש ברחובה של ירושלים. כשראה את הרב הולך לדרשה, התקרב אליו ונשף בפניו את עשן הסיגריה! מלוויו של הרב ביקשו להוכיחו ולגעור בו, אבל הרב אמר לו בנועם: "הקדוש ברוך הוא יחזיר אותי ואותך בתשובה שלימה".

הדבר חזר ונשנה בכל שבת, הלה התגרה, והרב אמר בנועם: "ה' יחזיר אותי ואותך בתשובה". שבת אחת לא עמד אותו אדם בדרכם. לאחר הדרשה, כאשר הרב ביקש לשוב לביתו, נתקל בו ברחבת בית הכנסת. התעלם ממנו והלך לביתו בחברת מלוויו - והנה הלה פוסע אחריהם. הרב נכנס לביתו, ואותו יהודי מבקש להיכנס אחריו. חשש הרב שהלה מנסה לנקום בו על דבריו שהוא יחזור בתשובה, ורמז למלוויו שישארו עימו. נשאר, וגם אותו יהודי. בחדר שררה דממה מתוחה.

הלה הפר אותה, באמרו בקול רוטט: "כבוד הרב, אתה מכיר אותי?"

תמה הרב, ושאל: "מה רצונך?"

"כבוד הרב, באתי לבשרך כי ניחמתי על מעשי, וחזרתי בתשובה. בזכותך. אותה תשובה שלך שנאמרה בהבלגה, באהבה, שה' יחזיר אותי ואותך בתשובה, חילחלה בנפשי.

אמרתי לעצמי: 'אתה מתגרה בו, והוא - לא זו בלבד שאינו משיב מלחמה, אלא כולל את עצמו ואותך יחד, בקטיגוריא אחת. הוא רואה בך אח וחבר, כדאי להסתפח אליו'. והנה אני כאן - רבי, הורני דרך תשובה".

ה'חווה מלובלין זצ"ל, נוהג היה בכל שנה לפני ראש השנה לבקש רשימה של כל היודעים לתקוע בשופר, והיה בוחר מביניהם מי יהיה התוקע.

גם **רבי בונים מפשיסחא זצ"ל** נרשם. ה'חווה' אמר שתקיעת שופר היא חכמה, ובונים חכם, לכן יהיה הוא התוקע.

הכניסו ה'חווה' לחדרו ולימדו את כוונות התקיעות שידע לכוון בעת תקיעתו.

כאשר סיים הרבי ללמדו, אמר רבי בונים "אבל איני יודע לתקוע כלל וכלל!"

הביט בו הרבי בהקפדה, "אם כן, למה נכנסת?" השיב רבי בונים "רציתי ללמוד את הכוונות, ולמדתי לעשות כן ממשה רבינו. מתחילה שאל 'ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם', ולאחר שהקב"ה לימדו, אמר 'לא איש דברים אנוכי'."

ענה ה'חווה': "מה אתה מדמה עצמך למשה רבינו?". השיב רבי בונים "גם הרבי אינו אלוקים..." (לחזות בנועם ה')

דברים נראים
באני אפשיים -
זה שהם נראים.

פטירת הצדיקים
כ"ג בטבת - רבי שלום מזרחי 'דברי שלום'. רבי אברהם פלאג'. רבי יצחק זרחי אב החיד"א
כ"ד בטבת - רבי שניאור זלמן מלאדי. רבי נפתלי כץ 'סמיכת חכמים'. רבי משה מרדכי בידרמן
כ"ז בטבת - ר' שמשון הירש.

הפתגם השבוע
אל תאמר את הבורא אל חייך כל כך חסך,
כי אם חיוונתך לא תהיה פנויה להחזיק את הבורא.

"עוף וכלך לך מהמחוז הציני שלך, אל תובנות יפות יותר" סנט בו צבי. "אם אנשי אמונה אנחנו, אזי באו מן שמיא ללמדנו, שמעשה קטן כאן במקומותינו, עלום, נסתר, כמעט בלתי מורגש יכול לחולל נפלאות.

זה הפרוש של 'זורע צדקות' או 'הזורע בדמעה'.

לפעמים נופל לך חופן זרעים מן הכיס והופך לשדה חיטה ענק, חצי עולם אוכל וניזון ממנו, ואתה אפילו לא ידעת לא שמעת... וכשיבואו עמך חשבון לעתיד לבוא אז שכרך לא יימדד לפי חופן הזרעים הזעיר, אלא על פי עוצמת השובע, השמחה וחדוות-החיים של מי שניזון מהם לעשרות, מאות, ואולי אלפים ורבות".

זהו. קוטי בלע את הפיתיון הרחני של צבי המתוק, והשניים פרצו במחול סוער "אין עוד מלבדו..." כיאה וכנאה לבני תורה.

"שתהיה בריא ר' צבי, בערב אקח הלוואה חביבה, ואשלם את הקנס המתוק הזה בחדווה אמיתית", סיכם קוטי את הסצנה והשניים שלפו ש"סים מן הארון, וגלשו מעדנות אל מצולות הסוגיה.

השעה שבע בערב, קוטי יורד מן האוטובוס אחרי יום עמל בתורה, נכנס למכולת, ללקט את הגבינות החלב והלחם של הבוקר הבא, בידיו שתי שקיות ניילון לבנות ופניו הביתה.

עיר הקודש בני ברק רוגשת ורועשת, צומחת ונמתחת לעוד לילה סוער שוקק וורטיים, אירוסין, חתונות, ברי מצווה, וכמובן שקידה לילית של סדר רביעי וחמישי למנצלי הזמן המופלאים.

קוטי אוהב את בני ברק, עיר ללא הפסקה. הוא נולד כאן, גדל כאן, הוא פורח כאן, ואף ילדיו מתחנכים על ציר החוכמה עתיקת היומין. בדקות המופנמות הללו, של ההליכה מן המכולת לביתו, הוא חש מין אושר פנימי שיש לאנשים שחוכמת התורה ולקחיה הם נר לרגליהם. הוא נזכר שהעזר שלו לא כעסה, לנוכח המעטפה האדמדמה.

הוא נזכר בריקוד הבוקר עם צבי, אשר הצליח בעזרת פנס רחני להאיר ולרומם את היפה והטוב שבקנס, והוא תכנן לספר לה מה אמר האברך - העסקן המבריק.

לפתע הוא שמע חריקת בלמים, מונית נעצרה בסמוך אליו.

הנהג הפעיל פנסי חנייה, פתח את הדלת ופנה במרוצה לקוטי, "שלום כבוד הרב מה שלומך, כבודו זוכר אותי?"

זאת למודעי כי קוטי לא תיפקד מעולם כרב בית כנסת, לא לימד בעלי בתים, ולמעט שנה קצרה ששימש בישיבה קטנה לא זכה שישמיעו לעברו את התואר 'רב'. יתירה על כך, נהג המונית חבוש הכיפה השחורה, נראה כבן 60, ולא כבוגר ישיבה גבוהה.

"לא, אינני זוכר", המהם קוטי.

"אז אני אזכיר לך", הסכים ברוחב לב נהג המונית.

"לפני המון שנים הגעת לשאת דברי תורה בעת שהייתי באבל על אבא שלי ע"ה, היינו אז ארבעה אחים חילוניים. נכנסת לביתנו, בחור צעיר, אך לא השתנית מאז. היית די נבוך, עדין נפש, ונשאת דברים. הבטת עלינו בעיניים התמימות שלך ואמרת 'הכבוד הכי גדול שתעשו לאבא שלכם, זה שתהיו יהודים, יהודים אמיתיים, לא מסורתיים ולא מחפשי חיים קלים'.

שאלנו אותך 'מה זה יהודי אמיתי?', והשבת לנו 'לשמור שבת, להניח תפילין, להתפלל, לשמור על טהרת הבית, כמו סבא שלכם הצדיק'. בלעתי אותך ואת מילותיך, והדברים יצאו לך מן הלב היישר ללב הפתוח שלי.

אחרי השבעה קיבלתי על עצמי עול מלכות שמים. את בני ובנות העברתי לחינוך חרדי, ברוך ד' זכיתי לדור ישרים.

שנים רבות אני מחפש אותך כדי להודות לך, תודה לד' שזכיתי".

קוטי נעץ מבט ממושך באיש, ניסה לדלות רמז ממצולות זכרונו ושאל: "תראה יקירי, תן לי קצת יותר פרטים..."

נהג המונית הניח ידו על כתפו של האברך וסיכם את השיחה. "הדרשה שלך נאמרה לפני 19 שנה, בבית הור, בעיר חולון, בשיכון ד'. שתהיה לי בריא, וכל הברכות".

המונית השתלבה בתנועה.

על גרם המדרגות לכיוון הקומה השלישית נזכר האברך טהור הלב יקותיאל, בנסיבות שהביאוהו לבית האבלים.

ראש הכולל ביקש אברך מתנדב שיידרש בבית אבלים, וקוטי היה האברך היחיד בעל רכב. הוא נסע לחולון, ודרש בשיכון ד' ברחוב שער השמים 27. שם הוא קיבל את הקנס.

...שם הוא גם קיבל את הפרס.

אווווף, זה ממש מעצבן ומרגיז, שאלמלא היית יודע שכל הכוס כאילו עובד עבודה זרה, וכל מיני גיהנום שולטין בו, אזי האגרטל הראשון שהיה נושם ליד ידך היה הופך מיידית לשבר כלי. ברוך שלא שם חלקנו עם סקטור הכעסנים, שחיהים אינם חיים, אבל בינינו לבין עצמנו, לפעמים אין "תענוג" (מפוקפק) יותר, מלכעוס רח"ל.

כך בדיוק הרגיש אברך המשי טהור הלב, יקותיאל - קוטי אוסטפישר, עת פתח לרווחה את המעטפה האדמונית, אשר כבר ממבט ראשון לא אותתה לעברו סימני אחווה, אהבה, שלום ורעות.

ניסיון העבר לימד, שמעטפות עם גוון אדמדם משהו, חופנות בחובן חשבון דמים, או במילים אחרות הן מצפינות נזק כלכלי קטן או גדול, אשר לא מוסיף חמלה לחיי הדוחק של אברך פלוס, בלי עין רעה.

"מה במעטפה?" שאלה העזר אשת-חיל, תוך כדי שטיפת הכלים. קוטי העדיף לשתוק, והמהם מילה פה מילה שם שמעבר לחרחור, לא הבהירו אות גודל החבטה. העזר ניגשה אליו וביקשה להציץ. אוי! "2700 ש"ח הם רוצים? על מה? ומאיפה נקריץ להם סכום שכזה?" שאלה. חושך בעינים.

"נו טוב, אולי תסביר לי, ואני מנסה לא לכעוס, כיצד זכינו בקנס כל כך חביב כאשר מזה 10 שנים שאין לנו מכונית, ולא אופנוע למצט זוג אופניים חלודות?" שאלה.

קוטי הביט עמוק לתוך האותיות המעצבנות, ובכוחות על אנושיים דחק לפינה את הזעם הלוהט שביקש להתפרץ, על המשטרה, על שר התחבורה, על היועץ המשפטי ועל מי לא.

"תראי, אני ממש לא זוכר... הקנס המקורי שניתן לי היה 100 ש"ח והשנה היתה תשנ"ה, חלפו מאז אותו קנס, לא פחות ולא יותר 19 שנים. היתה לנו אז מכונית מיושנת אינני זוכר את הפירמה. רשום כאן שחניתי ברחוב שער השמים 27 בחולון. לא זוכר את הרחוב שחניתי ומה בכלל יש לי לעשות בחולון? אני בני ברק! אינני זוכר שקיבלתי קנס חניה ומעולם לא אותתו לי על כך שיש קנס על צווארי, לא המשטרה, לא העירייה, וגם לא משרד הדתות או השירות הבולאי" ניסה קוטי לשוות למעמד נימה צינית ומליצית.

"נו, יפה", ניסתה העזר לשמור על קור רוח, והצליחה. היא העדיפה לשתוק, לחזור לכיור, להותיר את בעלה עם הגיבנת המשונה הזו... ולמלמל לעברו "לא נורא... באמת לא נורא. קשה לי להגיד שהכל לטובה, אבל אני מגייסת כוחות לומר ולהאמין שהכל לטובה".

קוטי תחב את הקנס המעצבן לכיסו, ובנה תילים של תקוות על צבי. מי זה צבי?

צבי איננו אלא אברך צעיר, אשר יצא לו מוניטין רב בעולם העסקנות. הוא מכיר את ראש העירייה, את שר השיכון, מתמחה בטפסי הנחה לארנונה, ובניסוח ערעורים לכל מיני מרעין בישין הנוחתים מעת לעת. 9:00 בבוקר. המטבח בכולל. צבי מעררב את כוס נס הקפה בימינו, ובשמאלו אווז מעטפת הקנס של אוסטפישר.

"לא יאומן, קפץ לך מ-100 ש"ח ל-2700 ש"ח, וואווו", התפעל האברך המיומן בעסקנות, "תראה קוטי, אינני רואה שום פתרון כיצד למלט אותך מהקנס הזה, אבל שתהיה בריא, חיזקת אותי באמונה, הכנסת בי מיליארד טון של אהבת ד', בזכותך מחלחלת בי שמחה אדירה".

צבי הניח לכפית, חיבק את קוטי חזק חזק, ופרץ בריקוד סוער משל ברגע זה ממש הסתיימה החופה ומניפים הבחורים את חתן השמחה על כתפיהם.

קוטי גרר רגליים כבדות, אבל צבי ריחף בעננים על כנפי אושר לא ברוח, רוקד ושר "אין עוד מלבדו, ואפס זולתו".

כן, צבי אומנם מוכר וידוע כאברך לא צפוי ולא בדיוק מוגדר, אבל צריך להודות שהסצנה המוזרה הזו קצת חרגה מגבולות ההבנה הטריטוריאליים.

"תקשיב קוטי, הריבונות של עולם עשה לך טובה בלתי רגילה, הוא לימד אותך ואותי, מה מחירה של עבירה שנעשתה לפני 19 שנה.

100 ש"ח גרעוניים הופכים ל-2700 ש"ח גרעוניים. חור ענק בכיס מחד, אבל מאידך חובה לתפוש בזנב של האור הגדול?".

"איזה זנב?" לחשש קוטי "נמתי יש זנב לאור גדול?"

"כן! כן!" המשיך צבי בפאתוס אופייני, "כבר לימדונו רבותינו כי גדולה מידת חסד ממידת פורענות פי 500.

כלומר נתינת צדקה לפני 19 שנה ע"ס 100 ש"ח, נכון להיום היא תחשב כאילו נתת לו 50,000 ש"ח, סכום עתק. סכום של מסירות נפש ממש, וכה יהיה שכרך לעתיד לבוא! אתה פשוט עשיר לעולם הבא!" קוטי מרח על פניו מבט חייכני דק ואנפף שתי מילים "נו, נו".